

İlgili Kanun / Madde
4857 S. İşK/59
6100 S. HMK/176 vd.

YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2025/7926
Karar No. 2026/6300
Tarihi: 25.06.2026

- DAVA DİLEKÇESİNDE YER ALMAYAN TALEBİN KİSMİ İSLAH YOLUYLA DAVAYA DAHİL EDİLEMİYECEĞİ
- TAM İSLAH İÇİN YENİ VAKANIN İLERİ SÜRÜLMÜŞ OLMASININ GEREKTİĞİ
- YILLIK İZİNİN KULLANIP KULLANILMADIĞI KONUSUNDA DAVACI BEYANIN ÇELİŞKİLİ OLMASI
- HAKİMİN DAVAYI AYDINLATMA YÜKÜMLÜĞÜ KAPSAMINDA DAVACININ BEYANIN ALINMASININ GEREKTİĞİ

ÖZETİ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 2021/8 E., 2026/1 K. sayılı kararı ile hukuk yargılamasında dava dilekçesinde yer almayan bir talebin kısmen ıslah yoluyla davaya dâhil edilemeyeceğine karar verilmiştir.

Buna göre; davacı tarafca yapılan işlem tam ıslah olarak adlandırılmış olsa da gerçekte yeni vakıalara dayanılmadığı, dava sebebi veya konusunun değiştirilmediği, yalnızca talep miktarının artırılarak dava dilekçesinde yer verilmeyen ücret alacağının istenildiği görülmekte olup yapılan işlemin özü itibarıyla kısmi ıslah niteliği taşıdığı sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu kararı uyarınca dava dilekçesinde talep edilmeyen ücret alacağının kısmi ıslah yoluyla davaya dâhil edilmesi mümkün değildir.

Kaldı ki dava şartı arabuluculuk hükümlerinin 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girdiği gözetildiğinde

ıslaha konu edilen ücret alacağı yönünden ıslah tarihinden önce arabuluculuğa başvuru şartının yerine getirilmediği de açıktır. Yukarıda yapılan açıklamalar karşısında, usulüne uygun olarak dava konusu edilmeyen ücret alacağı yönünden karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı işyerinde 01.04.1992 tarihinden iş sözleşmesini emeklilik nedeniyle sona erdirdiği 16.05.2017 tarihine kadar aralıksız çalıştığını, son aylık net ücretinin 12.250,00 TL olduğunu, bunun 6.762,00 TL ve asgari geçim indirimi tutarının banka kanalı ile kalanının elden ödendiğini, davacının 2017 yılı Ocak ayından 9.351,00 TL ödenmeyen ücret alacağı bulunduğunu, Mart, Nisan ve Mayıs 2017 ayları ücretlerinin ise hiç ödenmediğini, işyerinde fazla çalışma yaptırılmasına karşın karşılığı ücretlerin ödenmediğini, 25 yılı aşkın hizmet süresince sadece ilk 5 sene yıllık izinlerini kullanabildiğini, bunun haricinde yıllık izinlerinin de kullandırılmadığını ileri sürerek kıdem tazminatı, yıllık ücretli izin, fazla çalışma ücreti ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacaklarının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı vekili cevap dilekçesinde; müvekkili işveren Şirket tarafından davacıya kıdem tazminatının ödenmesi teklif edildiği hâlde kabul etmediğini, davacının dava dilekçesindeki taleplerinin kötüniyetli olduğunu, davalı Şirketin son iki yıl ekonomik açıdan sıkıntıya düştüğünü, çalışanların ücretlerini ödemede zorluk çektiğini, 2016 yılı sonlarında çalışanlar ile toplantı yapıldığını, kabul etmeleri hâlinde ücretlerinden indirimle gidilerek çalışmanın sürdürülmesinin talep edildiğini, davacının emekliliğine az bir süre kalması nedeniyle davalı Şirketten emekli olmayı istediğini beyan ederek bu talebi kabul ettiğini, davacının ücret alacağı bulunmadığını, ileri sürdüğü çalışma biçiminin gerçeği yansıtmadığını, geç saatlere kadar çalıştığı iddiasının asılsız olduğunu, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde davalı Şirkette çalışma olmadığını, davacının 20 yıl boyunca yıllık izin kullanmadan çalışmasının mümkün olmadığını, yıllık izinlerini kullandığını savunarak davanın reddine karar verilmesini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararı ile; davacının davalı işyerinde Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) kayıtlarına göre 01.04.1992 - 16.05.2017 tarihleri arasında 25 yıl 1 ay 15 gün hizmetinin bulunduğu, 2011 yılı Banka kayıtlarında o tarih itibarıyla davacıya aylık 11.331,18 TL ile 11.350,00 TL arası ücret yatırıldığına tespit edilmesine ve tanık anlatımları ile desteklenmesine göre 2017 olan fesih tarihinde davacının iddia ettiği gibi ücretinin net 12.250,00 TL olduğunun kabul edildiği, işten ayrılış bildirgesine göre iş sözleşmesinin fesih nedeninin Kod (08) emeklilik olarak gösterildiğinden davacının kıdem tazminatına hak kazandığı, tanık anlatımlarına göre davacının ayda 3 hafta; haftanın 3 günü 09.00-18.00 saatleri, haftanın 2 günü 09.00-22.00 saatleri arasında, ayda 1 hafta ise haftanın 3 günü 09.00-18.00 saatleri, haftanın 2 günü 09.00-22.00 saatleri, haftanın 1 günü ise 09.00-03.00 saatleri arasında çalışıp ayda 12,5 saat ve haftalık ortalama 3,12 saat fazla çalışma yaptığı, yine tanık anlatımlarına göre davacının dinî bayramların yarısı ile diğer tatil günlerinin tamamında çalışmasına devam ettiği, 01.04.1992 - 16.05.2017 tarihleri arasında 25 tam yıl hizmeti olan davacının 514 gün olan yıllık izin hakkından ilk 5 yıl için 60 günlük izin hakkını kullandığı yönündeki beyanı nedeniyle bu dönem mahsup edildiğinde 454 günlük yıllık ücretli izin alacağı kaldığının kabul edildiği, davacı vekilinin davanın tamamen ıslahı yoluyla ilave olarak istediği ücret alacağına ilişkin talebinin, arabuluculuk dava şartının da yerine getirildiği anlaşılmakla, yerinde görüldüğü, davalı vekilinin cevap dilekçesini ıslah etmek suretiyle ileri sürdüğü zamanaşımı def'i gözetilerek fazla çalışma ücreti alacağının resen yeniden hesaplandığı gerekçeleri ile davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekillerince istinaf başvurusunda bulunulması üzerine Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; dosya kapsamına göre davacının haftanın 6 günü çalışarak ayın 3 haftasında 11 saat, ayın 1 haftasında ise 11,75 saat fazla çalışma yaptığının ve hükme dayanak bilirkişi ek raporunda kademeli gelir vergisi kesintisi yapılması gerekirken %35 oranında kesinti yapıldığının anlaşıldığı gerekçesi ile resen yapılan hesaplama doğrultusunda tarafların istinaf başvurularının kısmen kabulü ile İlk Derece Mahkemesinin kararının kaldırılmasına ve esas hakkında yeniden hüküm kurulmak suretiyle davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Sebepleri

Davalı vekili temyiz dilekçesinde;

1. Dava dilekçesiyle belirsiz alacak davası olarak ikame edilen fazla çalışma ile ulusal bayram ve genel tatil ücreti alacak kalemleri için alınan bilirkişi raporuyla davacı taraf için artık söz konusu alacaklar belirli hâle geldiğinden, tam ıslah

yapıldığı gerekçesiyle verilen yeni dava dilekçesi ile bu alacakların belirsiz alacak davasına konu edildiğinin ileri sürülemeyeceğini,

2. Davacının ıslah ve talep arttırım dilekçesine göre yapılan hesaplamaların kabulünün mümkün olmadığını,

3. Davacının ücretinin 12.250,00 TL olduğuna dair iddiasının ispatlandığının kabul edilemeyeceğini,

4. Davacının çalışma dönemini hiç izin kullanmadan geçirdiğinin ve buna katlandığının kabulünün hayatın olağan akışına aykırı olduğunu, davacının izin kullandığına dair dosyada mübrez anı nitelikli yazı ve tanık beyanlarının yok sayılarak hesaplama yapıldığını, yıllık izin talebinin reddi gerekirken kabulüne karar verilmesinin hukuka aykırı olduğunu,

5. Davacının tam ıslah yoluna başvurduğunu belirttiikten sonra verdiği talep arttırım dilekçesinin ikinci defa ıslah mahiyetinde olduğunu,

6. Davacı ile menfaat birliği içindeki tanık beyanları dikkate alınarak davacının fazla çalışma ücreti alacağına hükmedilmesinin hatalı bulunduğunu, davalı Şirketin içinde bulunduğu sektör gereğince bazı bayram ve genel tatillerde çalışma yapılmasının zorunlu olduğunu, ancak çalışmaların karşılığının ödendiğini,

7. Davacının ilk dava dilekçesinde bakiye ücret alacağı talep etmediğinin sabit olduğunu, dava dilekçesinde bulunmayan talebin ıslah yoluyla da talep edilemeyeceğinin Yargıtay kararlarıyla sabit olduğunu, bu nedenle Mahkemece ücret alacağına hükmedilmesinin hukuka aykırı olduğunu ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme ve Gerekçe

Uyuşmazlık, dava dilekçesinde yer almayan ücret alacağı talebinin ıslah yoluyla talep edilip edilemeyeceği, söz konusu alacak bakımından dava şartı arabuluculuk başvurusunun yerine getirilmiş sayılıp sayılamayacağı, davacı tarafın yaptığı ıslah işleminin tam ıslah olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, ücretin miktarı, fazla çalışma, ulusal bayram ve genel tatil ücreti ile yıllık ücretli izin alacağının ispatı ve hesabına ilişkindir.

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyuşmazlığın hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davalı vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Somut uyuşmazlıkta; davacının 23.06.2017 tarihli dava dilekçesinde ödenmeyen ücret alacağından söz etmekle birlikte bunu dava konusu etmediği, yargılama sırasında bilirkişi raporu alınmasının ardından 17.03.2020 tarihli tam ıslah dilekçesiyle harcını yatırarak ücret alacağı talebinde bulunduğu anlaşılmaktadır.

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 08.05.2026 tarihli ve 2021/8 Esas, 2026/1 Karar sayılı kararının ilgili bölümü şöyledir:

"... Belirtmek gerekir ki, dava dava dilekçesi ile açılır. Davacı dava dilekçesini hazırlarken tüm taleplerini düşünmek hangi husus ya da hususlarda hukuki korunma istiyorsa

buna ilişkin iradesini tereddüte mahal bırakmayacak şekilde açıkça bildirmek ve sistematik bir şekilde ortaya koymak zorundadır. Bu zorunluluk, yargılamanın hangi uyusmazlık üzerinde yürütüleceğini önceden belirlemek içindir. Taraflar arasındaki uyusmazlık, bu dilekçede ortaya konulan talepler üzerinden şekillenir.

Dava açılması ile başlayan hukuk yargılaması, belirli usul kuralları ve kesitler üzerine inşa edilmiş bir süreçtir. Bu sürecin en temel taşı olan dava dilekçesi, yargılamanın sınırlarını çizen ve hukuki ilişkinin çerçevesini belirleyen bir irade beyanıdır. HMK'nın 119. maddesinde dava dilekçesinde bulunması gereken bir kısmı zorunlu, bir kısmı zorunlu olmayan unsurlar tek tek sayılmıştır. Bunlar arasında dava dilekçesinde bulunması gereken en önemli unsur talep sonucudur. Talep sonucu HMK'nın 119/1-ğ hükmü gereğince dava dilekçesinde açık bir şekilde gösterilmelidir.

Zira talep sonucunu içermeyen bir dilekçe dava dilekçesi olarak nitelendirilemeyeceği gibi taleple bağlılık ilkesi gereği kural olarak mahkemelerin talep sonucundan fazlasına veya başka bir şeye karar veremeyeceği, talep sonucuna göre hüküm kurduğu yadsınmaz bir gerçektir. Dava dilekçesinde yer almayan bir talep/talep edilemeyen bir kalem yargılamanın konusu hâline gelmemiş demektir.

Mahkeme kararını özellikle dava dilekçesindeki taleplere göre verir. Zira talep sonucu olarak gösterilen hususlar tek tek karara bağlanmalıdır (HMK md. 297/2). Davacı asıl talebini ve bu taleple bağlantılı yan taleplerini açık ve hükme elverişli şekilde anlaşılır olarak ortaya koymalıdır. Duruma göre hâkim davayı aydınlatma ödevi çerçevesinde talebin açıklanmasını isteyebilir, ancak mevcut olmayan bir talebin ileri sürülmesi iddiayı genişletme ya da değiştirme anlamına gelecektir (Pekcamtez, Simil, Pekcanitez Usûl, C.II, s. 1756).

Öte yandan medeni yargılama hukukunda teksif ilkesinin bir uzantısı olarak iddia ile savunmanın genişletilmesi ve değiştirilmesi yasakları bulunmakla davanın belli bir aşamasından sonra iddia veya savunma genişletilemez, yahut değiştirilemez. Islah, iddia ve savunmanın genişletilmesi ya da değiştirilmesi yasağının istisnası olduğundan ıslahla iddia ve savunma genişletilip değiştirilebilir. HMK'nın 176. maddesine göre ıslah, tarafların yapmış oldukları usul işlemlerini kısmen veya tamamen düzeltmesine izin veren bir kurumdur. Islah davacı veya davalının, iddianın ve savunmanın değiştirilmesi ve genişletilmesi yasağı kapsamındaki usul işlemlerini karşı tarafın iznine ve hâkimin onayına bağlı olmaksızın belli kurallar çerçevesinde yalnızca bir defaya mahsus olmak üzere düzeltmesini sağlar.

Islah tam ve kısmî ıslah olarak ikiye ayrılmakta olup kısmen ıslahta HMK'nın 179. maddesi gereğince dava dilekçesinde yer alan bir talebin artırılması/genişletilmesi veya değiştirilmesi söz konusu iken tamamen ıslahta dava sebebi veya konusu değiştirilerek yeni bir dava dilekçesi verildiği için ilk açılan dava ile tamamen ilgisiz olmamakla birlikte dava yeni nitelik kazanmaktadır. Davacı talep sonucunda genişletme veya değiştirme talep ediyorsa kısmî ıslaha başvurmalı, yeni vakalara dayanarak tamamen yeni bir talepte bulunmak istiyorsa tam ıslaha başvurmalıdır. Tam ıslahta yargılamanın tamamen başına dönilir. Zira HMK'nın 179. maddesi gereğince ıslah davanın en başına teşmil edildiğinden yapılan usul işlemleri geçersiz hale gelir. Kısmî ıslah ise ıslahın yapıldığı andan itibaren sonuç doğuracağından davanın en başından itibaren yapılan usul işlemlerinin geçersizliği sonucunu doğurmaz, davaya kaldığı yerden devam edilir.

İslahın yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan mahiyeti dikkate alındığında, dava konusu edilmeyen bir şeyin kısmen ıslah yoluyla davaya ithaline ve dava konusu hâline getirilmesine olanak bulunmamaktadır. Zira burada söz konusu olan busus ıslah ile yapılmasına kanunun cevaz verdiği mevcut talebin arttırılması ya da genişletilmesi olmayıp daha önce hiç talep edilmeyen, dava konusu hâline getirilmeyen yeni talebin eklenmesi durumudur. Oysa kısmen ıslaha dava dilekçesindeki eksik veya hatalı bususların düzeltilmesi için başvurulduğu ve kısmen ıslaha başvurulduğunda davanın ilk açılan dava olduğu bususları karşısında daha önce dava konusu edilmeyen yeni bir talebin kısmen ıslah yoluyla davaya dâhil edilmesi âdeta ikinci bir dava açılması sonucunu doğurmaktadır.

Başka bir anlatımla, kısmen ıslah yoluyla dava dilekçesinde yer almayan bir talebin sonradan dava konusu yapılması teknik anlamda ıslah kurumunun mevcut devam eden davada yeni bir dava/ikinci bir dava açma sonucu doğuracak şekilde kullanılması anlamına gelir. Bu durum kısmen ıslahı deyim yerindeyse âdeta ek dava açma yoluna dönüştürecekler ki, yasal düzenlemelerin buna cevaz vermediği ortadadır. ..."

Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulunun 2021/8 E., 2026/1 K. sayılı kararı ile hukuk yargılamasında dava dilekçesinde yer almayan bir talebin kısmen ıslah yoluyla davaya dâhil edilemeyeceğine karar verilmiştir.

Buna göre; davacı tarafça yapılan işlem tam ıslah olarak adlandırılmış olsa da gerçekte yeni vakialara dayanılmadığı, dava sebebi veya konusunun değiştirilmediği, yalnızca talep miktarının artırılarak dava dilekçesinde yer verilmeyen ücret alacağının istenildiği görülmekte olup yapılan işlemin özü itibarıyla kısmi ıslah niteliği taşıdığı sonucuna varılmaktadır. Bu itibarla Yargıtay İçtihadı Birleştirme Büyük Genel Kurulu kararı uyarınca dava dilekçesinde talep edilmeyen ücret alacağının kısmi ıslah yoluyla davaya dâhil edilmesi mümkün değildir.

Kaldı ki dava şartı arabuluculuk hükümlerinin 01.01.2018 tarihinde yürürlüğe girdiği gözetildiğinde ıslaha konu edilen ücret alacağı yönünden ıslah tarihinden önce arabuluculuğa başvuru şartının yerine getirilmediği de açıktır. Yukarıda yapılan açıklamalar karşısında, usulüne uygun olarak dava konusu edilmeyen ücret alacağı yönünden karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerekirken, yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

3. 4857 sayılı İş Kanunu'nun 59. maddesinde, iş sözleşmesinin herhangi bir nedenle sona ermesi hâlinde, işçiye kullandırılmayan yıllık izin sürelerine ait ücretlerin son ücret üzerinden ödeneceği hükme bağlanmıştır. Yıllık izin hakkının ücrete dönüşmesi için iş sözleşmesinin sona ermesi şarttır. Bu noktada, sözleşmenin sona erme şeklinin ve haklı nedene dayanıp dayanmadığının önemi bulunmamaktadır.

Yıllık izinlerin kullandırıldığı noktasında ispat yükü işverene aittir. İşveren yıllık izinlerin kullandırıldığını imzalı izin defteri veya eşdeğer bir belge ile kanıtlamalıdır. Bu konuda ispat yükü üzerinde olan işveren, işçiye yemin teklif edebilir.

6100 sayılı Kanun'un 31. maddesinde, hâkimin davayı aydınlatma ödevi düzenlenmiş olup madde uyarınca, hâkim uyuşmazlığın aydınlatılmasının zorunlu kıldığı durumlarda, maddi veya hukuki açıdan belirsiz yahut çelişkili gördüğü hususlar hakkında, taraflara açıklama yaptırabileceği, soru sorabileceği ve delil gösterilmesini isteyebileceği düzenlenmiştir.

Somut uyuşmazlıkta; davalı işyerinde 01.04.1992-16.05.2017 tarihleri arasında 25 yıl 1 ay 15 gün çalışmış olan davacı, dava dilekçesinde ve Mahkeme huzurundaki beyanında ilk 5 yıl dışında yıllık ücretli izin kullanmadığını ileri sürmüştür. Davalı vekili ise davacının tüm izinlerini kullandığını savunmuş ve davacının işyeri yetkilisi H.C.B'nin 60. yaş günü anısına tutulan anı defterindeki yazısının izin kullandığına ilişkin bir ikrar niteliği taşıdığını savunmuştur.

Dairemizce verilen geri çevirme kararı üzerine ibraz edilen anı defteri incelendiğinde davacının adının bulunduğu sayfada; *"Cihan Abi dile kolay 20 yıl olmuş seninle çalışalı, düşünüyorum da çoğu insan için eziyet olabilecek 20 yıl benim için her zaman zevk oldu. Çünkü ne kadar yorulsam da kendimi hep evimdeymiş gibi hissettim. Sen de kimi zaman bana attığın fırçalarla her karşılaşmamızda 'Oooo tatil nasıl geçti Hüseyin?' takılmalarınla, tatil zamanı gelince 'Bana bak tatili uzatma, ayaklarından vururum' şakalarınla ..."* şeklinde bir yazının yer aldığı tespit edilmiştir.

Mahkemece, 25 tam yıl hizmeti nedeniyle 514 gün ücretli izne hak kazanan davacının bakiye izin hakkının 454 gün olduğu kabul edilerek yıllık ücretli izin alacağı hüküm altına alınmıştır. Anı defterindeki bu ifadeler ile davacının beyanı arasında çelişki bulunduğundan, hâkimin davayı aydınlatma ödevi çerçevesinde davacı asılın söz konusu ifadeler hakkındaki beyanı alınarak sonucuna göre yeniden değerlendirme yapılması gerekirken bu husus gözetilmeksizin yazılı şekilde hüküm kurulması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Temyiz olunan Bölge Adliye Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

25.06.2026 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.